

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću mjesечно K 1:25, godišnje K 15.—. Za INOZEMSTVO K 23.—.

Plativi i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi u utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREDNIĆTOV na obali br. 248. prizemno. — Tisk „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug)

Izdavatelj i odgovorni urednik Dr. JURE JURIN.

OGLASI PO CIENIKU.

God. X.

ŠIBENIK, četvrtak 30. travnja 1914.

Broj 981

Bečko Novo Mjesto.

Trebalо je da prodje više od tri vijeka, da im Kvaternik, prvi buntovnik nove Hrvatske digne kult mučeništva! Smrt, odrubljene glave dvaju hrvatskih velikana, skršenje zadnjeg otpora ondašnje staleške Hrvatske, sve momenti jaki i potresni, koji ostavljaju dubokih tragova u povijesti, prelaze od pokoljenja na pokoljenja i sve što dalje to su svjetiljili i razumljiviji.

Dan 30. travnja, dan ljubavi i mržnje, pjeteta i zegje za pravednom osvetom, kad Kvaternik pozove Hrvate prvi put, da ga proslave, prošao je kako je prolazio tri vijeka bez dubljeg shvaćanja.

Bečko Novo Mjesto značajno u historiji našoj, sudobosno za narod naš, nije ipak poput Kosova ozvanjalo sa gusalama, ispunjalo dušu naroda i srce svakog Srbina samo jednom zavjetnom misiju: osvetom.

I danas na dan objetnice pogibije Zrinskog i Frankopana, mi ipak veselo gledamo na taj tužni dogogaj jer značaj je njegov potpuno shvaćen, i a nuda u osvetu sigurna. Cijeli naš narod hrvatskog i srpskog imena, pa i tamo preko granice, gdje slobodna braća žive, slavi se tragedija Bečkog Novog Mjesta, a ta proslava znači: mržnja, osveta, smrt jednom i najvećem neprijatelju našemu!

Slava banu grofu Petru Zrinskom!
Slava knezu Krstu Frankopanu!

Bez naslova.*

(Nastavak).

Po gradu se je općenito govorilo, da će sudac D. u svojoj karijeri imati od toga posljedica, a znade se, da je najviše poglavarstvo radio oko toga, da mu osuđeti promaknuće. Za ovo posljedne imamo dokaza, koje za sada nećemo iznašati, a i kad ih nebi imali, vjerovali bi slijepo u tu tvrdnju, jer je to za nas, koji poznamo naše poglavarstvo, jedan sasmost prirodnog pojma. Za njih je naime na poglavarstvu aksiom, da se mora uništiti svakoga, koji pridigne glavu, i dosljedni tome neće nikada propustiti zgodu, da naškodi jednom takome. Što je bilo u toj manifestaciji i drugih činovnika, koji * jer nam je zadnji put naslov bio zaplijenjen.

PODLISTAK

30. travnja.

Svetli divi, — Vašeg žara
Pune su nam grudi;
Od tog žara tek čutimo
Da smo božji — ljudi!

Plamen sjajnih duša Vaših
Od pāsa do pāsa
Neugasna kō buktinja
Sjaje svjetlom spasa.

Samo duše odgojene
Il rogjene mraku
Mrze svjetlost što odsieva
Sa lica junaku.

Samo duše ropske čudi
Gramzeče za blagom
Ne pojimaju vječnu čežnju
Za slobodom dragom.

Ali gdje je srce čisto,
Gdje je svijest prava,
Tu se svaki njezin martir
Slavi, obožava.

od toga nijesu imali nikakvih posljedica, to je samo s razloga, što nijesu bili slučajno opaženi. Time, što smo rekli u zadnjem članku, da je i drugih činovnika sudjelovalo manifestaciju, nijesmo sigurno nikoga htjeli denuncirati, kako nam se to predbacuje s izvjesne strane, jer nam to nije u naravi, niti ima smisla nakon skoro 2 godine onako neodredjeno denuncirati, kad je već stvar potpuno zaspala.

Na poglavarstvu su radili proti D., jer su znali, da takve usluge, učinjene državi, ne ostaju nenagradjene. Dalje su računali i na to, da će D.—a time skrišti pak da će on, radi svog promaknuća, koje ga inače po zakonu ide, napustiti svoju ideju i pasti pred njima na koljena, da ih udobrovolji. Svakako, a to i sami vide, račun su učinili bez krčmara! Treba će ga pričinjati, ali neka budu uvjereni, da će im rezultat ostati uvijek isti!

Do tada je D. bio kod prizivnog suda u Zadru uvijek dobro-vidjen, a od svojih neposrednih starešina kvalificiran uvijek sa „veoma dobro“. On je to i zaslužio, jer je kao sudac ulagao sve svoje sile i sposobnosti, da udovolji svojoj zadaći i starešine su mu to do onda sa svom pripravnosću priznavali. Pa ipak on je bio preteran već dva puta, a o budućnosti nećemo govoriti, jer je zagonetna. Mi se naime nadamo, da ćemo ovim svojim pisanjem kao i time, što ćemo dati stvar u ruke zastupnicima, čim se parlament otvoriti, stati na kraj ovim protagonistima, ali opetujemo to je sama nada. Kod nas se dogadjao toliko toga, što se inače nebi smjelo dogadjati pak možemo i to očekivati, da D. bude još koji put preskočen. Nego mi moramo poći još dalje i nabrojiti sve teške grijeha, što ih je D. počinio, a koji su naravno uzrok, da on ne može biti imenovan. Zadnjih mjeseca prošle godine nastale su neke važne političke promjene u Šibeniku; mi ih svi znamo; Dr. Ilijadica zdržio se je s Drom. Dulibićem. Tom prigodom osvane u „N. Jedinstvu“ dopis iz Šibenika, gdje se govori, kako je nepravedno Dr. Ilijadica napadan, a da bi se u tom osobito bili istakli c. k. sudac D., Niko Milin i Dr. Novaković. To je bilo dosta, da pri komentiranju ove vijesti „N. Jedinstvu“ na poglavarstvu pade prijetnja: „Platiti će to D.“ A sivar je stala tako, da je odmah s Dr. Ilijadica ponudio D.u, da će poslati ispravak „N. Jedinstvu“, a on odbio držeći to suvišnim. To je eto taj teški grijeh njegov. Što ne misli kao Dr. Ilijadica i Dr. Dulibić a nadovezuje se na onoj prvi, što je sudjelovalo manifestaciju. Ni o tome naravno nije nikada bila po-

vedena nikakva istraga, niti izvidi. U novembru 1913. slijede imenovanja, a D. biva preskočen. To je prvi put. Do tada on nije nikada niti mogao niti faktično očekivao svog imenovanja, jer nije dolazio na nj red, pak prema tome nije prije ni mogao biti preskočen, kako bi se to htjelo prikazati s one strane, koja neće da shvati položaj naših sudaca u pogledu njihove neodvisnosti. S te strane bi se htjelo prikazati, kao da je D. već prije toga čekao imenovanje i bio preskočen, ali s drugih razloga, a ne s toga, što je sudjelovalo manifestaciju i što je svojim idejama i uverenjem uz Dr. Drinkovića i Dr. Krstelja. Mi opetujemo: To je prvi put, što je D. očekivao imenovanje i tada je prvi put preskočen, a s jedinog razloga, što je sudjelovalo manifestaciju 1912. i što neće da promijeni svoj politički „credo“ ili bolje „što se bavi politikom“, kojim se izrazom voli poslužiti netko, komu mi nemamo razloga da ne vjerujemo. Neposredno iza ovog prvog zapostavljenja pronaša se po Šibeniku glas, da je D. bio od Silobrčića slabno kvalificiran, ali smo stalni, da to nije učinjeno s uvjerenjem, da D. faktično i zasljužuje te slabe kvalifikacije, nego naprotiv s namjerom, da se pokrije ovoga, koji će za to morati odgovarati, ako se stvar iznese pred parlamentom.

Početkom ove godine D.u biva dinguto obavljanje posala suca istražitelja, a dodjeljuje se odjelu „Predbilježba II.a“, sasme sporednom i bez ikakve važnosti. To sve bez, ikakvog povoda i nakon, što je D. za punu 3 godine obavljao funkcije suca istražitelja na potpuno zadovoljstvo svojih starešina. Slučaj u pravom smislu riječi jedinstven u čitavoj Dalmaciji! A treba znati, što to znači za čovjeka, koji ima ponosa! To vrijedja i boli! Ali neka pamte: to će im se osvetiti, jer se ogorčenje i još jača neka čušta, koja se u čovjeku progoljenom uslijed toga razvijaju, ne daju više ničim iskoriteni.

Dolaze ponovno imenovanja u ožujku ove godine i D. biva ponovno preskočen. To je drugi put! Prije nego je itko za imenovanja znao, dolazi iz Beča jedna dobro informirana osoba i javno se izrazuje, da ni ovoga puta neće D. biti imenovan.

Konačno ćemo reći još i to, da ni ove godine D. nije bolje prošao s kvalifikacijama!

(Nastaviti će se). Mladji.

Predplatite se na „Hrvatsku Rieč“!

A martir za nju večih
Teško da je bilo!
Žrtva Vaša duši roda
Diže snagu, krilo!

Cio narod oplomeni
Tragedija Vaša,
Na Vašem je grobu svijest
Oživjela naša!

I mi znamo: iz tog ropstva
Izvuć nam se treba,
U tom ropstvu nema dana
Nema vedra neba!

I mi znamo: žrtva se
Još na pretek hoće,
Jošte borbe i ograja
Prot mraka i zloće!

O slatka je borba sveta
Za slobodu roda,
Slagja, kad je riešit zemlju
Slugā i odrodā!

A ima ih! — Narod onaj
Koji Vas imade
Je l' moguće da za sluge
I odrode znaće?

Vi spoznaste povjesnoga
Tlačitelja roda,
Vi svjedoci da nam uzanj
Ne zasjā sloboda.

Vi padoste s njeg've ruke
Izdajnički, varkom,
Jer ljubljaste tu slobodu
Cielom dušom žarkom!

A odrodi sluge se
Tlačitelju nude,
Jer po njemu sloboda će
Sinut nama svude....

Ima l' grieħa strašnijega
I podlosti niže?
Tlom hrvatskim je l' moguće
Da ta gamad gmiže?

O sve što je protiv sile
Protiv zla i mraka
Nek s' u Vaše ime složi,
U ime junaka!

Pa nek skuplja snage roda
Jedne iste krvi,
Ujedinjen narod samo
Ropstvo će da smrvi.

Klerikalizam i liberalizam u Dalmaciji.

„Agresivni istup klerikalizma importiranog u Dalmaciju od vodje slovenačke pučke stranke dr. Šuštersića izazvao je u čitavoj liberalnoj dalmatinskoj javnosti najžešći otpor, a navlastito zbog toga što vlast posuđa najpripravnije pomaže nastojanja klerikalaca. Liberalni elementi nadjoše se prisiljeni stoga, da u borbi protiv klerikalne najeze zajednički istupaju, pak se samo po sebi zbijelo zbliženje između liberalnih stranaka, hrvatske stranke pod vodstvom zastupnika Blaženka i ostalih političara, te napredne stranke pod vodstvom zastupnika dr. Smidlake. Doduše ne postoji formalni savez među ovim strankama, nego ove su posuđa od klerikalaca potpisnute, pak je postepeno razvila misao, da se svi liberalni i napredni elementi ujedine u jednom taboru poput ujedinjenja između pravaške stranke i klerikalaca. Vodje su poveli pregovore kojima bijaše svrha izvesti ujedinjenje obih stranaka takodjer i u formalnom pogledu da borbu zajedničkom organizacijom protiv klerikalaca uzmognu lakše da podnesu.“

Premda se je na obim stranama pokazala pripravnost za ujedinjenje, pregovori su sasvim tim bili zapeli. Poslije najnovije navale klerikalaca iznova se pojavila ideja za ujedinjenje te su pregovori ponovno započeli. Vodstvo obih stranaka je već spoznalo da se ujedinjenje izvede, samo je potrebno još da se o tom i pristaže izjave i posavjetuju što se upravo sada to zviba. Ne budu li nastale poteškoće, ujedinjenje će biti nedovjedno još u najkraće doba gotovo stvar, tako da će u Dalmaciji postojati samo jedna jedinstvena slobodoučna stranka protiv klerikalne stranke. Tim će se politički odnoshaji razbiti, te pošto nova stranka neće voditi radikalnu politiku — fuzijom hrvatske stranke učiće u tu stranku mnogo konservativnih elemenata — bit će omogućeno radnu sposobnost sabora osigurati; a zahtijeva se da svih strana saziv sabora da se s jedne strane izborna reforma riješi, ali i takodjer da se iznesu potrebiti zakoni, koje pokrajina već davnog čeka.

U saboru bi nova stranka, nastala fuzijom, morala da postane radna većina, a da ne dopusti da klerikali u nijednom pogledu ne dobiju sve više terena u Dalmaciji.

Prenosimo ovaj članak gradačkog lista „Tagespost“, jer dokazuje da je pisat prično upućen u naše stranačke i opće političke prilike — kažemo prično, jer poznajući tačno ljudi i odnosaje u ovoj

Od Jadrana sve do Ponta,
S Drave do Soluna,
Jedna krv i jedan jezik
Jedna žud i buna.

Kad ta miso — Vaša miso —
Prožmc sve nam kraje
Cielia zemlja ragjati će
Osveštene — zmaje.

Krvav Davor zaigrat će
Kobno kolo s nova,
Iz zemlje će planut lagum
Kopan od vjejkova.

Pa će sužanj da odahne
Da pjeva slobodi,
Svoj na svome sām da radi
Na kopnu, na vodi.

Procijetat će, cvieće naše,
Prolistat ćeš, goru,
Zoro, danče, sunce žarko,
Granut ćeš nam skoro!

Dinko Siravica.

pokrajini sumnjamо bili jedna nova i ova stranačka grupa bila spravna na energetičan istup proti klerikalnim nasrтajima.

Ovo pitaju još nije sasvim riješeno od vodstva interesovanih stranaka niti od njihovih pristaša odobreno, a ni zabaćeno.

U svim širim krugovima vlasta neodlučnost i ako se osjeća potreba ujedinjenja svih liberalnih i narodnih elemenata proti klerikalnim aspiracijama, odnosno politici biskupskih palača i c. k. poglavarstva.

Mi stojimo u prvim redovima proti nosiocima auličnog katoličanstva i crnog internacionalnog klerikalizma, i rado gledamo svako nastojanje u tom pravcu, ali ipak ćemo se za sada, dok se stvar dalje ne razvije, ustegnuti, a da kažemo svoje mišljenje o ovoj novoj stranačkoj formaciji, jer mi smo u kulturnom pogledu otvoreni i izazitili liberali, a u političkom radikali na osnovi narodnog jedinstva sa svim njegovim posljedicama.

III. Pismo iz Zagreba.*

(odjek komunikeja hrvatsko - srbsko koalicije).

Zagreb, 22. travnja 1914.

Zadnjih se je dana mnogo pisalo i govorilo o koraku, što bi ga imala uzeti hrvatsko-srpska koalicija prema položaju, u koji ju je stavio barun Skerlesz, grof Tisza i ministar hrvatski Pejačević zbog parlamentarizacije vlade.

Koalicija u ovom kratkom roku od nekoliko dana doživjela više savjeta i uputa sa strane onih, koji su je vični samo napadati iz stranačkih razloga, dok se je sa strane pravednih posmatrača ovog konfliktu čulo veoma malo glasova, savjeta i uputa. Svakako osobitim interesom, različitim nadama i namjerama, pratile su razne stranke ovaj nesporazum, davajući mu sad veće — sad manje značenje, uvažavajući sad stranačko razpoloženje prema koaliciji — sad narodne interese. I sjednici, koji je najavila koalicija pred nekoliko dana, podavalau se velika važnost, jer je ona na njih imala zauzeti svoje stanovište prema tome izazivu bana i ministra, sugeriranu od nekih naših političkih mumijsa i tudinskih kruša. Ta se je sjednica obdržavala 21. ov. mj. Ono, što je koalicija tu zaključila, moglo se je unaprijed predvidjati, da su su po Zagrebu i cijeloj Banovini prorusile alarmirane vijesti o raskolu koalicije, o istupu vidjenih političara u oponiciju, o secesiji nekih Srba i t. d.

Kao predigra tome komunike

rem dat naslutit, da se kani ublažiti držanje. Došli su i oni, kojima tržave i konflikti nijesu iz načela dragi koji su čeznuli za onim blaženim vremenima potpuna slaganja i laka razumjevanja u svim mogućim pitanjima. Niješu mi ni oni, koji su otvoreno bili na strani bana i ministra. Tako se je tu sve našlo i o tome, kako će tu doći silni nešporazumjenja i neslaganja, ovako se je mnogo govorilo.

Po saopštenju, koje je donio "Hrv. Pokret" sa jednim kратkim osvrtom, može se zaključiti, da je na konferenci bilo raznih ljudi s raznim uvjerenjima i misijama, ali ipak jezgra toga komunike ima jedino taj uspjeh, što se je dokazana neistinitost o raskolu koalicije, što je našla tačka, koje ih je opet svezala. Jer nema sumnje, da u koaliciji ima i radikalnih ljudi, ali je njihov glas i upliv slab, da nametnu svima svoju volju. Svakako oni su tu potrebiti, jer da nije njih, onda bi koalicija mogla potpuno zastraniti.

Time što je "saborski klub jednodušno odobrio stanovište, koje je u pitanju sastava vlade iz redova hrvatsko-srpske koalicije, zauzeo veksekutivni odbor" i što se je "povjerilo eksekutivnom odboru, da i dalje korake poduzme i koji bi ovo pitamje doveli do uspješnog sporazumnog rješenja", koalicija je naglasila i zaključila ono, što nije trebalo ni zaključivati ni naglasivati. Veoma je razumljivo, da nije mogla osudit eksekutivni odbor, jer bi osumljila i samu sebe, dok o jednom samostalnom istupu sada nema govora. Hoće li koalicija uspeti ili će se nasukati na zamršenja pitanja zbog ovoga konflikta, te će pokazati skori dani.

Tako ova sjednica nije donijela nikakova rezultata radoznačajne javnosti, jer se je čekalo od nje samo dvoje: hoće li popustiti ili neće. Ona je rekla i jedno i drugo, dakle nešto srednjeg, što nije moguće za ovaj slučaj.

Radoznačajnost je javnosti iznenadjena, a nije udovoljeno ni željama nadležnih faktora. To znači: Konflikt se može izravnati zahtjevima i koalicije i bana. Nu to nije moguće, nego je na stvari, mislim, ovo:

Koalicija je htjela u zamotanoj i dvoličnoj sofisteriji ovo: Vrijeme može izlječiti ono, što sada koaliciju boli. Ona će se u vremenu pomiriti sa zahtjevima bana i prikazati to plodom presjeka i prijetnja, a uz to dobro će joj doći otvoreno očijukavanje Radić-Hrvatove grupe s banom. Da se zapriječi jeftiniji pazar, koalicija će veoma teško progutati sa strane bana i ovu jambuku.

Treba priznati da se koalicija nalazi u čudnovatom škricu, u koji je doveo nešto njezin postupak, nešto stranačka zloba političkih protivnika. Nu ona je izabrala pravac svome djelovanju, pa ako pogriješi i razočara se, to će biti na jednoj strani plod njezine slabe taktike i popuštanje a na drugoj posljedica nemoralnih stranačkih napadaja i niskih oferta, kojima se zalagaju neke ovamošnje stranke, da se na mjesto njezino popnu one i da budu deset puta gore nego li je to koalicija.

Mislim, da je komunike sastavljen u tom tonu i izdan s tom namjerom, da se zapriječi i onemogući jeftina trgovina radikalne opozicije ždovskog Kalibra. Mislim, da će i to biti uzrok, što će koalicija u najkraćem roku ipak popustiti i zadovoljiti se onim, što na lijepe daje ban.

IV.

Zagreb, 25. travnja 1914.

Kakovom se je napetošću i zanimanjem pratilo konflikt bana i koalicije, kako se je zaključku plenuma koalicione sjednice od 21. ov. mj. davala velika važnost, javio sam Vam u posljednjem pismu. Da je važnost i interes za zaključak te sjednice bio opravdan, ne treba naglasivati, jer je u držanju hrvatsko-srbske koalicije stalo, kojim će pravcem udariti savremena hrvatska politika.

Vaša javnost vična je samo da iznenadjenja, pak da je i u ovom konfliktu doživjela što slična, ne bi je to smelo. Tim bi se pokazala još jedanput ona pozvana, da čovjek i narod može sve dočekati i na sve biti pripravan. Pogotovo ta istina vrijedi za nas Hrvate, čiji je poštici život i onako pun tih iznenadjenja, čiji je sudbina, i život stavljena u zaruku takovih dobročinstava, da nam mogu čas do časa krenut se u najgore kušnje. Hrvatska, čiji život i čija duša spava u nacionalnom zaostaku, čiji se je obraz mnogo puta poplavljao i sa strane samih Hrvata i hrvatskih gospodara, bila je kriva ovog puta onako mlakom istupu hrvatsko-srpske koalicije.

Ne mislim ovdje na Hrvatsku, zemlju bez prava i pravica, nego na političke stranke u Hrvatskoj — na Hrvate, koji su tražili od koalicije najradikalniji istup, dok su u pritajano i prikriveno svojoj duši smislili kombinacije najgorih paktova. Ali kad je koalicija svojim mršavim i dvoličnim istupom unijela nakon nekoliko vremena vike u ovomašnju čudnu atmosferu doista neizvjesnosti, predavši cijelu stvar vremenu, čuo se je sa svih strana glas različita tona i dočeka. Time, što koalicija nije zaoštrela konflikt, nego se je, stojeći na svom prvašnjem stanovištu, da se sva tri mjeseta odjeljnih predstojnika imadu popuniti iz njezinih redova, pokazala ipak voljnom za daljnje pregovore, rekla je, da traži sve, a ako ne bude moguće, da će se i manjim zadovoljiti. Ovaj korak koalicione taktike dojedio se je različito onamošnijih stranaka, a odjeknuo je i van Banovine onom važnošću i značenjem, kakovim se je i pratilo ovaj nesporazum. Svi bez razlike i oni, koji su koaliciji bliži nego drugim strankama kao i njezini neprijatelji upirali su ovog puta čudne poglede i zahtjeve u stranku.

Svi bez razlike trli su ruke, da je ipak došao zgodan čas. Jedni su se vezili konfliktu, jer su se nadale, da bi se ipak koalicija mogla emancipirati, dok su drugi u svojoj fantaziji i političkom snu smislili, na eventualnom radikalnom istupu hrvatsko-srpske koalicije, čudne kombinacije i politički kapital. I jedni i drugi nijesu to tajali; namjere jednih i drugih bile su otvorene jasne, pak je onda razumljivo, što je komunike plenuma koalicije djelovalo i odjeknuo različito.

U redovima ovomašnjih radikalnih političara, koji su od koalicije očekivali ili zahtjevali savjesnije držanje i samostalniji istup radi samo narodne stvari — tih je veoma malo — čuju se glasovi negodovanja, osuđivanja, ali i razumjevanja. Istup koalicije osuđuju i smatraju dijelom njezinim grijehom, dijelom grijehom drugih stranaka, koje su od ovog konflikta htjeli izbiti politički kapital.

Tako ove nije iznenadilo ni držanje koalicije ni mešetarenje franko-Radićevaca, pak shvaćaju kruz i njezin rasplet onako, kako se zbilja ima shvatiti. Ove, kojima je bilo osobito na srcu, da koalicija jednom svrši popuštanjima, klanjanjem, puzanjem i sklanjanjem niz brdo, nije toliko razjario obični izlazak guvernementalnih i oportunističkih stranaka, koliko je pogodio ovamošnje dvije skrajne stranke — frankovce i madjarone — i to u toliko, što jedni i drugi, kako su zaplotnjački radili prije i iza krize, tako tendenciozno tumače i njezin rasplet.

Najviše se u svojoj dvoličnoj i prikrivenoj duši osjećaju pogodjenim frankovcima i Radićevcima.

Dosljedni svojoj staroj taktici i ulogama bez kojih bi davno propali, frankovci i najnovije mezmice dvoličnog političkog moralu — Stipica Radić — upriličili su svoje držanje i u ovoj stvari onako, kako to odgovara starom njihovom receptu. Sada se vidi, da im neće upaliti ono, što su htjeli, udaraju i viču po svakome i to načinom, koji u našu, i onako dosta nisku političku borbu, uvlači skrajnji nemoral.

Nu uža sve to o moralu danas se najviše govori, o njemu se propovijeda više nego o ijednoj krepsti, premda je spao na veoma nizko shvaćanje i nerazumijevanje temeljnih pojmoveva prava bili te krepsti.

Rušenje i gabenje temeljnih moralnih principa, koji su i u politici tako potrebeni, kapi i dr. gdje, dovodi do negacije svih krepsti, pa ako jedna stanka riješi se tih temeljnih obzira, tada ono, što govori i zagovara postoji samo u riječi, dok u djelu, moguće je, da bi drukčije radila, naime protivno, nego li naučava.

Zajednica može očekivati od otvorene duše veoma malo, i onda kada nešto učini dobra, mora da postoji opravданa sumnja i oprez obzirom na zlo, koje bi iz tog momentalnog dobra moglo da nastane. Stranka koja je sagradila na tome cijelu svoju prošlost, a da joj takova bude i budućnost, poduzela je sve moguće, ta stranka koja je riješila sebe svih društvenih obveza prema pojedincu, nužno je riješila i odnošaj svoj prema cjelinu. Ono, što se govori na taj strani može zanimati javnost u toliko, u koliko to može dovesti u svezu s pravim namjerama i užaludnim koprcanjem prevrtanja i traženja.

Kumunike hrvatsko-srbske koalicije više je bio plod djelovanja ovakovih stranaka, nego li same te stranke. Grijesni jesu samo u koaliciji, nego ih ima vanje, pa kad bi se analizirala njihova načina na jednoj i na drugoj strani, našlo

bi se mnogo — mnogo — više što bi palo na obraz koaliciji neskloni stranaka, nego li njoj samoj.

Dok se je s strane naše javnosti pratio i tumačio konflikt koalicije i bana na način, kako to nije smjelo biti, dok je u Hrvatskoj stranka, koja je moralu izdržati borbu i koja je udarcima sa svih strana bila najviše izložena, imala veoma slabo zaledje, dote su oni koji su izazvali ovaj konflikt a o njima i ni poznati povareni elementi imali osim otvorene potpore madjarske javnosti i moralnu pomoć jednog djeteta, našu javnosti, koja ju im je i nehotice pružila. Službena stranka i službeni klučovi izazvali su kružu i oni su sa neslužbenim kručovima bili složni i pomagali se, kako će u ustav Hrvatske zabiti još jedan čavac. Taj očiti izaziv dočekan je u Hrvatskoj nejedinstveno i ta naša razlika pokazala je najbolje visinu našeg moralu i nacionalnog shvaćanja. Naša javnost nije iskreno pomogla stanovište koalicije, dok je madjarska javnost bila uvičen izvrstno i snažno zaledje službenih madjarskih kručova. Ono, što nije smjelo što je smatrala neuputnim službenom stranku, to je rekla nezavisna javnost, zaledje, opozicija, a da su oni u ovakovim slučajevima složni, to pokaziva naša prošlost, koju je stvarala jednodušnost i izmjenjeno pomaganje madjarskog oara, te naša nesloga i ubijanje svakog otpora.

Kako su se u ovom konfliktu držali službeni madjarski kručovi, to je veoma

dobro poznato, a kako javnost, koja je odjek volje cjelokupne tatarske rase, dostatan je ovaj narod. Prigodom ove krize sve magjarske novine pisale su u ratobornom duhu prema nama, a ovih dana napisao prof. dr. Kmety u "Az Ujság" članak o položaju bana i odjeljnih prestojnika. Taj čistokrvni Magjar razlaže, da ban i njegovi doglavnici, odjelni prestojnici, prestavljaju parlamentarnu vladu, ali moraju biti politički solidarni s ugarskim parlamentom. Vladavina je bana parlamentarna, ali ne obzirom na autonomni sabor, već obzirom na parlament sv. Stjepana. Onda veli doslovce ovo:

"Pripravni smo respektirati posebni položaj Hrvatske u najtanje tančine (?), a tako i radimo. Koncedirali smo unatoč našem neosporivom pravu hrvatski zahijev u pogledu jezika kod željeznica, ali politika ugarskog državnog života mora vladati u svim djelovima države, ako je moguće s privolom tih djelova, ako ne, onda proti njihovo volji".

Kad bi naše stranke imale samo nešto moralu i obraza, moralu bi ih ovo dirnuti, ali toga je moral u nas davno nestalo. U nas živi onaj moral, koji pomaže i sili jednu stranku, da zauzimlje držanje prema ovakvim izazovima, kakovo nije smjelo. Taj je moral stvorio i kumunike hrvatsko-srbske koalicije, taj ga moral tumači opet, kako ne smije i ne može.

Ivo Jelavić, sveučilištarac.

Mi smo narod, stranaka i strančica, medusobno borbe, razdora i nesporazuma; u najkritičnijim momentima, gdje se radi o životnim pitanjima hrvatsva, još više uspirujemo mržnju i naša nacionalna borba odražuje se baš tada najviše u podmetnju kljopa najnarodnijim elementima. Radi ovoga svratili smo pažnju na ovu daleku republiku, koja najbolje pokazuje kako slobodna država djeluje odgojno i stvara poimanje i sposobnost za državotvornu djelatnost i shvaćanje važnosti državnog samostalnog života i kod najniže rase.

Težnja za slobodom prirodi je nagon svakoga pojedinca ali i taj nagon dade se vjekovima i fizičkom silom, i odgojem, kao ukupni nagon jedne rese ili naroda, zaustaviti u svojoj provali, dapače prigušiti ili zakrenuti drugim smjerom nego li je onaj koji mu određuje narav. Najbolji dokaz ovome je hrvatski narod. Vječkovna tlačenja i sistem ubio je u njemu državotvornu ideju i smisao za veliku nacionalnu državu, pa i shvaćanje potrebe zajedničkog otpora da očuva i ono malo što mu je još ostalo.

Šta može da čini Arnaut u — Austriji.

Svega i svašta!

Evo za to dokaza.

Lani, kad je ono sa nečijih 50.000 (što se znade) kruna bio inšeniran arnautski kongres u Trstu, među drugim izaslanicima nalazio se i Nuzet bej Vrioni, rodom iz Berata.

Kako je u Arnautluku od valjkada jedina zabava dobro nabijena puška i ciljanje na pravedna čovjeka svrhom, da se okuva vrijednost tog jedinog arnautskog zakona, to ti i naši kongresisti mahom zalažu u razne "šantane", u Mascim i Kabaretršćanske i tu se zabavljaju sve u šesnaest.

Arnauti zanijele elegante nožice pjevači i plesači a misleći da su to sve poštene djevojke, svaki se gotovo od njih zaljubio u po koju, da ih u ljubavi i draganju prodru teške misli i sva velika zabrinutost radi budućnosti novopečene države Arnautske. Dok su im se vragoljni tršćanski smijali, mi im tome ne možemo da zamjerimo, jer su i sve diplomatske glave od teških misli gotovo popucale.

U jednom dakle tršćanskom "šantanu" producirala se od više vremena jedna djevojka seljačkih roditelja iz Tarviža sela blizu Pazina u Istri. Lijepa plesačica dopala se našem Nuzetu i on ti se do ušiju zaljubi (?) u djevojku. Stvar je svršila tako, da je Nuzet bej Vrioni digao iz "šantana" lijepu Istranku i obećao ju ništa manje već ju oženiti.

Djevojka iz početka nije htjela da priposte na njegova ponukovanja, ali kad joj je on razložio da će postati ministrom u Arnautluku i uz to joj još pokazao i pismo Take Jonescu i Berchtoldu, lijepa tarvižanka pristane i učini sve onako, kako je on predlagao.

Ali stvar se nije na ovoj aventurici ustavila. Mudra djevojka mu predloži, poslije desetak dana arnautskog konkubinata, da odu obojica u njeno selo, da se on upozna s njenim roditeljima i da ju zaprosi.

Lako je kazati: ja će biti ministar, ali što je u šakama to se ne ispušta i našti bej pokupi se jednog dana te oputuje iz Trsta za Tarviž, dakako sa budućom ministrovicom.

Roditelji primiše srdačno budućeg ministra-zeta te ga lijepo pogostiše i ukončiše u vlastitoj kući. Tek se nije znalo čisto je li Nuzet katolik, musliman ili pravoslavni. On je živio sa djevojkom kao sa zakonitom ženom, s njom je vani pod ruku išao i gotovo se udomačio.

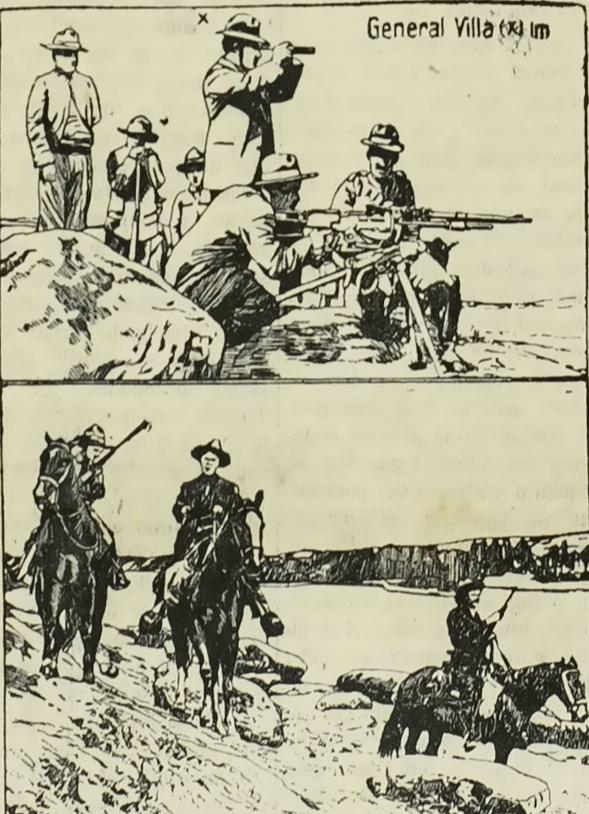
Glas puče selom i seljani ostadoše zabezknuti.

Seljaci kao seljaci gledaju u Arnauta ljutog inovjernika pak jer takovih, recimo blago, gadarija nije nikad bilo niti se dogodilo, pošto mahom svi pobožni, stadoše pod prizorom demonstrirati i posvati, te navaljivati na oca djevojke, da onog "Turka" izbaciti iz kuće.

Župnik takodje nije mogao da mirno gleda taj očiti nemoral, te ti i on s otara navješti svieti rat arnautskom ministru.

Ali ni demonstracije seljana ni oštре i ukorne riječi župnika ne pomoguće. Onda jedna seoska deputacija sa župnikom na čelu uputi se u Pazin (pošto Tarviž spada pod pazinsko općinsko glavarstvo) i ravno načelniku Hrvatu dr. Kureliću. Iznesoše van sve o toj seoskoj nemoralnosti tražeći odlučno, da se tome učini kraj.

Oružnici u Tarvižu videći uzrujanost pučanstva i plašči se da ne dodje i do gusi, dok se deputacija nalazila u Pazinu

Prizori iz Meksika. Gornja slika prikazuje nam gen. Villa u boju kod Torreon-a, a donja meks. konjicu.

Meksiko.

Imperializam koji je Italiju odveo u Tripolis i goni u Albaniju, imperializam "Draug nach Osten-a", engleski imperializam koji podvrgava Indiju, čini danas i od Amerike, simpatične radi državnog ustrojstva, liberalne vladavine, velikih i širokih slob

stadoše pomjivo ispitivati preveniciju Arnauta, njegovu identičnost i ostalo potrebito.

Videti naš bez što mu se spremi, obrati se on odmah na Beč. Rezultat ovog traženja pomoći bio je ovaj: Načelniku u Pazinu došlo je iz Trsta jedno povjerljivo pismo, da umiri deputaciju i ako bi opet došla, da joj reče, da je Arnaut katolik.

Oružničkoj pak postaji u Tarvižu došla je naredba sa strane oružničkog zapovedništva, da pripaze strogo na seljane da ovi naime ne bi smetali ili pak insultirali Nuzet beja, u jednu riječ: neka ga zaštite.

Treća je najlepša i najpikantnija. Župnik je naime u Tarvižu primio naredbu od biskupskega ordinarijata ne po pravu iz Po-reča već Trsta, da ostavi na miru Nuzet

beja i njegovu ženu i nek prestane s oltara žigosati: u jednu riječ: Župniče začepi ova oka.

Nije li dražesna ova sličica, koja u sebi krije dosta i dosta toga. Ova sličica izazivlje u nama tolike misli i tolike refleksije, pa kolikogod te misli i te refleksije bilo skroz opravdane, mi danas ne smijemo da ih ispišemo, jer bi modra olovka državnoga cenzora stavila se u obično gibanje.

Nego ova sličica nedvoumno nam kaže, kako klerikalizam kod nas ima svoje uporište u bajunetu i obratno i kako i bajuneta i klerikalizam umiju da se intimno razumiju i uporedno idu, pa i onda, kuda ne bi smjeli da prodju i pokažu svoj trag. Dalje ne idemo i stavljamo tačku.

Engleski kraljevski par i predsjednik francuske republike na šetnji u boulonjskoj šumi.

NAŠI DOPISI.

Trogir, 27. travnja.

U Trogiru pod pokroviteljstvom Mihalje Madirazze opstoji nekakvo društvo kršćansko socijalno sastavljeno od Mikulinih "trumbita" i od neke zavedene i od mlađenjačkih grijeha izmoždane mladosti.

Dosta napomenuti da je predsjednik društva neki V. S. poznat još sa svog boravka u Gjenović, sada općinski nadcestar, inače dobar glazbar koji izvrsno trombu udara.

To od takovih olina sastavljeno društvo nemože nikako da ima svoje stalne prostorije, jer gdje su god bili u konfliktu došli radi najma.

Zato im se htjede sada imati prostorije na općini, te u svom naumu pomoći popova, (današnjih gospodara Trogira), i uspješe. Lukavi Mikula što uradi? Ode na put i predade prvo ključ redarima da ga oni daju kćanskim socijalima. Ovi na 11 sati u večer prenješe svoje pokušće u općini i tako ostadoše.

Sjutradan se uskomešali opć. prisjednici i još neke pristaše Mikuline koji inače vole da igraju ulogu liberalnih ljudi, pak stadoše viječati kad bi izagnali kršćansko socijale iz općine.

Neki da im se baci vani odmah mobilija po smetljarima, neki da se čeka načelnika, dok se vrati. U jednu riječ ne moguće se pogoditi. Kršćanski socijali su još u općini i po svoj prilici će i ostati. Mi u energiju opć. predsjednika malo vjerujemo. Podnijeli su se oni u svakoj prigodi baš junački pak će i ovog puta.

Trogrom zapovjeda Mikula, sam Mikula, a ono nekoliko njegovih prirepina nijesu za drugo nego da ga na Vlasti uzdrže.

Pak još hoće da ih se ne napada.

Ta što se onakovim ljudima može i reći drugo, već onu narodnu: "ko lupež vreću drži..."

IZ GRADA I POKRAJINE.

Počast narodnim mučenicima i Poglavarstvo. Kao prošlih godina tako i ove na današnji dan narodna društva izvješće troboje na pô stijega, a i općina. Ove godine — što nikad do sad — ko-tarska politička vlast obnašla je, da je to nedopustivo i naredila skidanje zastava. Donosimo ovo kao vijest bez komentara, jer ga i ne treba, samo nadodajemo to, da politička vlast može izdati ovakih naredaba koliko hoće, može nalagati skidanje zastava, ali zabraniti da mislimo, kô sto moramo misliti kao Hrvati i skinuti sa srca i duše naše ono, što nam je zapis i amanet naših djedova, ne će lje-nikada, dapaće tim će mjerama još više

pametno, je li rodoljubno, je li obzirno prama ugledu i glasu grada i prama pravima gragjanstva uskrati sa strane općine neznatnu pripomoć od 1000 K jednom našem opernom društvu, kojemu je zadaća da i u ovom dijelu naše domovine posvjedoči napredak dotične hrvat. umjetnosti i da za nju pobudi interes u našim gradovima, vičim do sada slušati uvijek tugia i u opće slaba društva te vrsti? — Nikakav razlog ne može da opravda postupak opć. odbora, još manje kad se uzme u obzir, da imamo sad u mjestu jednu srednju školu, koju pohagia mladež takojer željna, da bar kad god čuje hrvatsku operu. Svojim postupkom opć. odbor pokazao je, da mu je malo do toga, što će se o Šibeniku govoriti širom naše zemlje, pokazao je, da mu je malo stalo je li će se Šibenik smatrati prostim selom i li jeće se njegov patriotizam dovesti u sumnju; onaj patriotizam, radi kojeg je do nedavno bio na krasnom glasu! Čujemo, da je jedini gosp. opć. upravitelj Luger bio za to, da se osjećaj operi dade subvencija od 1000 K, dočim sva gospoda odbornici, dični sinovi Šibenika grada, biju složni — kô u svemu, — da se subvenacija ne dade.

Općine Split i Dubrovnik namijeniše ovoj svrsi po više hiljada kruna, općina Šibenik niti pare. Ovo ne znači štediti, ovo znači ciganiti, znači omaložavati grad i sebe same, znači cinično odbijati naša društva i naše umjetnike, znači cinično lišiti gragjanstvo umjetničkog uživanja, dok to gragjanstvo, koje plaća prikeze, može ipak zahtijevati od svoje općine da potpomaže domaća kulturna društva, ponajprije pak hrvatska opera gostovanja u našem gradu. Al što je korist projicere margaritas... što je korist uvjeravat o čemu ljudi, koji su pokazali odmah ono što jesu i kakovi su, kad su se ugniezdzili u općinu kô pilad u kuću netom ih je kao odbornike imenovala c. k. pokrajinska politička vlast i koji su odmah zatim imali srca i obraza da u svom glasilu reku, da ih je na općinu dovelo povjerenje puka i gragjanstva! A sada, plaudite cives!

Premješten. Ovih dana bio je premešten u Biograd gosp. geometar Antun Petružela. U našem gradu bio je poznat kao vrijedna i čestita osoba. U kotaru Tiješnjanskog kamo je duže vremena radio, biti će češće spominjan radi njegove susretljivosti prama seljaku i savjeti u vršenju svojih dužnosti. Gosp. Petruželi želimo svaku sreću u svom novom boravku, akoprem je kako čujemo u zadnje doba u službi doživio više razočaranja.

Požar. Sinoć nešto prije 9 ure u večer uskomešalo se je sve u restoranu hotela „Krka“. Iz kuhinje su opazili veliki dim koji se je dolazio iz skladista likera istoga hotela. Nastalo komešarije, došli vatrogasci štrcaljkama i za samih nekoliko minuta zgrnula se sva sila svijeta.

Sad je nastao pravi kaos, vidi se dim, zna se da nešto gori, a ne zna se što gori. Čas se je govorilo da gori hotel, čas magazin dogane, sad opet dučan g. Grubišića, vatrogasci su trčali tamomo, dok se napokon nije ustanovilo da zabilja gori magazin hotela, gdje su umjetni likeri. Nečijom nepažnjom užeglja se je slama kojom su bile obložene boštice, vatrica nije mogla da uhvati većega maha i tako je da kroz malo vremena bilo sve pograđeno. Sreća, da su vatrogasci, koji su sada većinom novaci, bili sinoć upravo zabavljeni svojim redovitim kušnjama i tako bili na prilici, da spremni pritrči, jer inače sigurno danas se ne bi mogli pohvaliti svojom brzinom i hitnjom!

Nadbiskup zagrebački umro. Zagrebački nadbiskup Dr. Juraj Posilović umro je nakon duge bolesti. Nema dvojbe bio je kao teolog spreman i uživao je veliki glas; i kao čovjeku mora mu se priznati dobro srce i darežljivost. Mnogi i mnogi siromasi našli su kod njega obilate podpore.

Kao čovjeku, koji je svojim položajem imao upriva i u političke prilike i u njima sudjelovao, ne govorimo. De mortuis nihil nisi bene!

Spomenut ćemo samo da se je u Zagrebu više puta pred njegovom palačom demonstriralo, a mnogo puta bio je i u novinstvu napadan. On je za svoga biskupovanja razmahao i uveo klerikalizam u Hrvatskoj, mlađe svećenstvo nastojao je da što bolje odgoji u tom duhu, svojim uplivom i novčano potpmogao svaku klerikalnu akciju, dok nije doveo u Hrvatsku i Jezuite, taj najjači stup i najživljje agitator klerikalizma.

Godine 1910. radi visoke starosti dođijeljen mu je Dr. Ante Bauer kao nadbiskup koadjutor cum iure successionis.

U Nedjelju u jutro zaklopio je vječno Dr. Posilović svoje oči. Jutros u 1 sati bilo je njegovo mrtvo tijelo prenešeno kroz glavljive ulice Zagreba i pokopano u stolnoj crkvi u nadbiskupskoj grobnici iza oltara.

Smrću Dra. Posilovića, postao je eo ipso Dr. Bauer zagrebačkim nadbiskupom, na osnovu bule Pape Pia X. od 1911. Dr. Bauer je bio nekada kao profesor teologije zastupnik i član koalicije i uživao simpatije narodnih krugova. Hoće li sada Dr. Bauer nastaviti politiku klerikalizma svoga predstavnika i u tu svrhu nastojati izrabiti onu naklonost, koju je imao u narodnim redovima, pokazat će nam budućnost.

Porez na pjenasta vina: naknadno oporezovanje. Pjenasta vina, koja se načine na 1. maja 1914. u slobodnom prometu, podložna su po § 17 zakona 2. februara 1914. o porezu na pjenasta vina (l. d. z. br. 40) naknadnom oporezovanju, u pogledu kojega §§ 16–18 provedbenog prepisa od 24. marca 1914. (l. d. z. br. 72) k zakonu gore pomenutom sadrže tačnije odredbe.

Po posjedu zaliha pjenastih vina podložnih naknadnom porezu dužan je privjat pismeno u dvostrukom ispravku (privjat) najkasnije dneva 4. maja 1914. onome odjelu finansijske straže, u području kojega se nalazi zaliha podložna prijavi, broj i veličinu flaša, vrstu pjenastih vina (da li su od grožnja ili od voća) kao i mjesto i prostore sruhe.

Tiskanicu tih prijava izdavate se besplatno kod svakog odjela finansijske straže.

Prodaja oznaka poreza za pjenasta vina, što se imaju staviti na dotične flaše povjerenja je za potrebu cijele pokrajine c. k. zemaljskoj finansijskoj blagajnici u Zadru, kod koje stranke podložne naknadnom porezu imaju da dignu oznake poreza za pjenasta vina.

Naknadni porez isplaćivat će se kod c. k. zemaljske finansijske blagajnice u Zadru neposredno ili putem poštanske štedionice, za koju svrhu odjeli finansijske straže bit će opskrbljeni potrebitim položnicima.

Oslobogjena su od naknadnog poreza pjenasta vina u posjedu domaćina, koji ne prodaju niti toče pjenasta vina, kada ukupna

zaliha u cijelinu flašama ili zaračunata na cijele flaše ne iznosi više od 10 komada; veće zalihe imaju se na protiv podvrči naknadnom porezu u cijelini.

C.K. Pokrajinsko Financijsko Ravnateljstvo.

ZADNJE VIESTI.

Delegacije.

U utorki su otvorene delegacije i obavljen konstituiranje. Predsjednik austrijske delegacije izabran je grof Sylva Taroucca, a podpredsjednik Dr. Leo, a ugarsko-hrvatski predsjednik grof Zichy, a podpredsjednik pl. Beothy.

Prije konstituiranje prosjedovao je energetično socijalista Ellenbogen proti apolutizmu u Austriji i predložio da se rasprave delegacije prekinu sve dotle, dok se u Austriji ne uvede ustavno stanje. Predlog je bio odbijen.

Medju delegate vlada je razdijelila "crvenu knjigu" koja sadržaje dokumente o zadnjoj balkanskoj krizi i kojom Berchtold misli opravdati svoju politiku.

Jučer je prijestolonačljenik, kao zastupnik kralja, primio delegate. Zanimive su stavke proračuna ministarstva izvanjskih poslova, osobito golema svota bačena za Albaniju i ogromni kredit koji se traži za mornaricu. Izabrani su odbori i već im uređene sjednice. Najzaničajnije je to, da u nijedan odbor nije izabran delegat Dalmacije Dr. Baljak.

Bracera
od 15 tona u dobrom stanju
prodaje se

Pobliže obavijesti daje

- Duhović Stipe — Zlarin -

2-10

AUTO-GARAGE

Najam automobila

Javljam p. n. občinstvu da sam otvorio autogarage i najam automobila novih, vrlo elegantnih za 4 i 5 osoba.

Cijene veoma umjerene.

Telefon br. 61.

Niko Rossi.

OBJAVA!

Dajemo na znanje p. n. občinstvu da smo otvorili

PRODAJU VAPNA

uz slijedeće cijene:

100 kg. živoga vapna K 2.60

100 „gašenoga“ K 2--

(Franko Tvorica Crnica - Šibenik).

Naručbe upućuju se na adresu:

— BATTIGELLI i ROSSI -- ŠIBENIK. —

Sa veleštojanjem

Peć za proizvodnju vapna u Šibeniku.

Rietka prigoda!

Radi ogromne zalihe, uz snižene cijene od 25%, može svaki nabaviti gotovih odiela i kabana najnovijeg kroja

□ Postola za gospodu; šešira svakovrstnih za gospodu □
samo kod trgovca

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK.

Austrijsko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. listopada 1913. slijedeće
glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponедјeljak u 5 sati posl. podne
povratak svake subote u 6.30 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posl. podne
povratak svakog utorka u 6.30 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posl. podne
povratak u četvrtak u 6.30 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u srijedu u 5 sati posl. podne
povratak u ponedjeljak u 6.30 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posl. podne
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Makarska (trgovačka)
Polazak iz Trsta u utorak u 6 sati posl. podne
povratak u nedjelju u 11.15 posl. podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati posl. podne
povratak svaki četvrtak u 7.15 posl. podne.

„HERCEG-BOSNA“

ZEMALJSKI OSJEGURAVAJUĆI ZAVOD ZA BOSNU I HERCEGOVINU,
Ravnateljstvo za Dalmaciju i Istru **SPLIT**, Marmontov trg. Telefon br. 149

Srednjičica
SARAJEVO

Dion. glavnica
K 4,000.000

Podružnice:
Osijek, Zagreb,
Rijeka, Beograd.

Zavod preuzima osiguranja: a) proti požaru, (makar ga i grom prouzročio
na zgrude, tvornice, strojeve, gospodarske i obrtne zalihe, robu, pokretnine,
stoku itd. b) proti štetama od tuče uz naknadu potpune štete; c) proti
nezgodama za pojedinačno, kolektivno (skupno), odgovornosno osiguranje
itd., kao i proti nezgodama djece; d) protiv provalne kradnje; e) proti
razbijanju stakala; f) proti štetama od prevoza robe vodom, kopnom i
željeznicama; g) na ljudski život i to: osiguranja za slučaj smrti, mješo-
vita odnosno osiguranja za slučaj doživljaja i smrti, osiguranja miraza,
životnih renta, udovinna i ugojnina.

Premije osiguranja računaju se posve nisko. Štete se isplaćuju brzo i
kulantno! Zastuplja u svim gradovima i većim mjestima primaju ponude
za sve vrste osiguranja.

Jedino jugoslavensko dioničko poduzeće za osiguranje.

Ravnateljstvo u Splitu daje na zahtjev rado sve upute.

DUŽNICI, ŠALJITE PREDPLATU

Naslov za brzjavce: „JADRANSKA“.

CENTRALA U TRSTU

Via della Cassa di Risparmio 5
(Vlastita kuća)

PODRUŽNICE: Dubrovnik - Kotor -
Ljubljana - Metković - Opatija -
Šibenik - Split - Zadar.

Kupon žaložnica Zemaljsko vere-
sijskog zavoda Kraljevine
Dalmacije plativi 1/II. kao
i uvučene žaložnice u-
novčuju se kod
JADRANSKE BANKE

u Trstu i svih
njegovih po-
družnica.

Dionica glavnica K 8,000.000.

Pričuve K 700.000.

Dionica glavnica K 8,000.000.